МІНІСТЕРСТВО ФІНАНСІВ УКРАЇНИ

НАКАЗ

від 17.01.2022 Київ № 16

Про затвердження Програми стратегічного розвитку Державної служби фінансового моніторингу України на період до 2024 року

Відповідно до підпункту 6 пункту 2 статті 18 Закону України «Про центральні органи виконавчої влади», підпункту 5 пункту 4, пункту 8 Положення про Міністерство фінансів України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 20 серпня 2014 року № 375, з метою реалізації розпорядження Кабінету Міністрів України від 12 травня 2021 року № 435-р «Про затвердження Основних напрямів розвитку системи запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення в Україні на період до 2023 року та плану заходів щодо їх реалізації»

НАКАЗУЮ:

1. Затвердити Програму стратегічного розвитку Державної служби фінансового моніторингу України на період до 2024 року, що додається.

2. Державній службі фінансового моніторингу України забезпечити виконання завдань, визначених планом заходів Державної служби фінансового моніторингу України з реалізації Програми стратегічного розвитку Державної служби фінансового моніторингу України на період до 2024 року, та щопівроку до 25 січня та до 25 липня надавати Міністерству фінансів України інформацію щодо його виконання.

3. Контроль за виконанням цього наказу покласти на першого заступника Міністра фінансів України Улютіна Д. В. та першого заступника Голови Державної служби фінансового моніторингу України Гаєвського І. М.

Міністр **Сергій МАРЧЕНКО**

МІНІСТЕРСТВО ФІНАНСІВ УКРАЇНИ
Служба діловодства

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ Міністерства фінансів України

17 січня 2022 року № 16

ПРОГРАМА
стратегічного розвитку Державної служби фінансового моніторингу України на період до 2024 року

1. Вступ

Правовою основою підготовки Програми стратегічного розвитку Державної служби фінансового моніторингу України на період до 2024 року (далі – Програма стратегічного розвитку) є:

Конституція України;

Закон України «Про запобігання та протидію легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення» (далі – Закон № 361);

Закон України «Про державну службу»;

Закон України «Про центральні органи виконавчої влади»;

постанова Кабінету Міністрів України від 29 липня 2015 року № 537 «Про затвердження Положення про Державну службу фінансового моніторингу України»;

розпорядження Кабінету Міністрів України від 12 травня 2021 року № 435 «Про затвердження Основних напрямів розвитку системи запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення в Україні на період до 2023 року та плану заходів щодо їх реалізації» (далі – розпорядження № 435).

Розпорядження № 435 визначає головні аспекти реалізації Держфінмоніторингом державної політики в частині законодавчого, практичного, організаційного, інституційного удосконалення національної системи фінансового моніторингу відповідно до міжнародних стандартів, та впровадження рекомендацій другого раунду Національної оцінки ризиків у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення (далі – запобігання та протидія).

Крім того, розпорядженням № 435 затверджено план заходів для реалізації положень Закону № 361 та оновлених міжнародних стандартів у сфері запобігання та протидії, а також системного вжиття заходів щодо запобігання та протидії і мінімізації ризиків та загроз використання національної фінансової системи для відмивання злочинних доходів та фінансування тероризму.

Не менш важливою складовою у питанні реалізації Програми стратегічного розвитку є необхідність подальшого виконання рекомендацій моніторингової місії Комітету експертів Ради Європи з питань оцінки заходів протидії відмиванню коштів та фінансуванню тероризму (MONEYVAL), що були надані в рамках 5-го раунду оцінки національної системи фінансового моніторингу.

Період, що охоплюється Програмою стратегічного розвитку: 2022 – 2024 роки.

Джерелами фінансування реалізації Програми стратегічного розвитку є кошти державного бюджету, а також кошти міжнародної технічної допомоги.

2. Мета Програми стратегічного розвитку

Метою Програми стратегічного розвитку є визначення заходів законодавчого, координаційного, практичного та інституційного характеру, спрямованих на забезпечення стабільного та ефективного розвитку Держфінмоніторингу як невід'ємної складової національної системи запобігання та протидії.

Реалізація положень Програми стратегічного розвитку надасть можливість забезпечити:

ефективну реалізацію Держфінмоніторингом державної політики у сфері запобігання та протидії відповідно до світових стандартів;

гармонізацію національної системи запобігання та протидії з міжнародними стандартами;

удосконалення інформаційних технологій та інформаційно-аналітичного забезпечення Держфінмоніторингу;

ефективне управління ризиками в системі запобігання та протидії;

конструктивну співпрацю та постійний інформаційний обмін з державними органами, а також компетентними органами іноземних держав і міжнародними організаціями у зазначеній сфері;

підвищення кваліфікації спеціалістів у сфері запобігання та протидії.

3. Методологія

Під час підготовки Програми стратегічного розвитку узагальнено пропозиції Держфінмоніторингу щодо основних стратегічних напрямів роботи, зовнішніх та внутрішніх ризиків, які можуть бути перешкодою для виконання Програми стратегічного розвитку.

Від компетентних державних органів та самостійних структурних підрозділів отримано пропозиції щодо законодавчих і практичних заходів з удосконалення міжвідомчої взаємодії, координації та інформаційного обміну.

Також під час підготовки Програми стратегічного розвитку враховано в цілому пропозиції міжнародного експерта у рамках проєкту Антикорупційної Ініціативи Європейського Союзу в Україні (EUACI).

4. Повноваження Держфінмоніторингу

Державна служба фінансового моніторингу України створена Кабінетом Міністрів України у січні 2002 року як національний підрозділ фінансової розвідки, основним завданням якого є реалізація державної політики у сфері запобігання та протидії.

Держфінмоніторинг є підрозділом фінансової розвідки «адміністративного типу».

Обов'язки, права, функції та повноваження Держфінмоніторингу визначені Законом № 361 та Положенням про Державну службу фінансового моніторингу України, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 29 липня 2015 року № 537.

Діяльність Держфінмоніторингу спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України через Міністра фінансів України.

Держфінмоніторинг організовує свою роботу за перспективними (річними), піврічними, поточними (квартальними) планами. Держфінмоніторинг формує та подає Міністрові фінансів України для затвердження план роботи Держфінмоніторингу.

Звіт про виконання плану роботи Держфінмоніторингу та покладених на нього завдань в установленому порядку подається на погодження до Мінфіну.

Відповідно до частини третьої статті 45 Закону України «Про державну службу» щорічно Головою Держфінмоніторингу здійснюється публічне звітування.

Публічні звіти Держфінмоніторингу розміщені на офіційному вебсайті Держфінмоніторингу.

Завдання Держфінмоніторингу

Відповідно до Закону № 361 та Положення про Держфінмоніторинг до основних завдань Держфінмоніторингу відносяться:

реалізація державної політики у сфері запобігання та протидії;

внесення на розгляд Міністра фінансів України пропозицій щодо забезпечення формування державної політики у сфері запобігання та протидії;

збирання, оброблення та проведення аналізу (операційного і стратегічного) інформації про фінансові операції, що підлягають фінансовому моніторингу, інші фінансові операції або інформації, що може бути пов'язана з підозрою в легалізації (відмиванні) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванні тероризму чи фінансуванні розповсюдження зброї масового знищення;

забезпечення функціонування та розвитку єдиної інформаційної системи у сфері запобігання та протидії;

проведення національної оцінки ризиків;

налагодження співпраці, взаємодії та інформаційного обміну з державними органами, Національним банком, компетентними органами іноземних держав та міжнародними організаціями у сфері запобігання та протидії;

забезпечення в установленому порядку представництва України в міжнародних організаціях з питань запобігання та протидії.

До основних операційних процесів Держфінмоніторингу належать:

організація проведення аналітичних розслідувань у сфері запобігання та протидії;

здійснення координації системи фінансового моніторингу;

впровадження інформаційних технологій;

участь у нормативно-правовому забезпеченні сфери запобігання та протидії;

забезпечення міжнародного співробітництва у сфері запобігання та протидії;

планування, виконання бюджету, бухгалтерського обліку та робота з персоналом;

здійснення внутрішнього контролю та адміністративно-господарської роботи;

забезпечення режиму та безпеки, проведення внутрішнього аудиту;

запобігання та виявлення корупції.

Ключовим напрямом діяльності Держфінмоніторингу є аналітичні розслідування.

На підставі всієї доступної інформації, насамперед повідомлень про підозрілі фінансові операції, власних баз даних, баз даних державних органів та відкритих джерел інформації, Держфінмоніторинг виявляє потенційні випадки відмивання коштів, фінансування тероризму чи фінансування розповсюдження зброї масового знищення. Оперативний та стратегічний аналіз інформації здійснюється із використанням сучасних інформаційних технологій.

Під час аналізу фінансових операцій досліджуються:

вид активу, сума операції, форма розрахунку;

профіль учасників операції, ідентифікаційні дані, сфера діяльності, період активності;

дані щодо бенефіціарних власників;

відповідність операції характеру та змісту діяльності її учасників;

економічний сенс та мета фінансової операції.

Для фінансових операцій, що викликають підозри у фінансуванні тероризму, діє особливий, позачерговий, порядок аналізу. Такі операції підлягають негайному зупиненню з боку суб'єктів первинного фінансового моніторингу та Держфінмоніторингу. У разі підтвердження ознак фінансування тероризму інформація негайно передається до Служби безпеки України.

Результати аналітичної роботи Держфінмоніторингу оформлюються за допомогою сучасних програмних інструментів візуального аналізу. Це дозволяє перетворити окремо зібрані дані у цілісну інформацію.

Завершальним етапом процесу аналізу інформації є передача до правоохоронного або розвідувального органу узагальненого матеріалу – головного результату роботи підрозділу фінансової розвідки, що свідчить про підозри у вчиненні кримінального правопорушення.

Отриманий від Держфінмоніторингу узагальнений матеріал перевіряється правоохоронним чи розвідувальним органом під час проведення досудового розслідування, оперативно-розшукової або контррозвідувальної діяльності.

5. Місія та візія Держфінмоніторингу

Сучасна глобалізація ринків і фінансових потоків поєднується з феноменом їх віртуалізації, в основі якого лежить зростання частки електронних грошей у розрахунках завдяки таким технологічним досягненням, як інтернет-трейдинг, інтернет-банкінг, мобільні фінансові послуги, технологія блокчейн, запровадження криптовалют та інших віртуальних активів.

Швидкі зміни і спричинене ними утворення глобального ділового та фінансового середовища створюють сприятливі умови для ефективного функціонування різних форм протиправної діяльності, які генерують значні потоки доходів, одержаних злочинним шляхом. З іншого боку, глобальні загрози, пов'язані із легалізацією (відмиванням) злочинних доходів, тероризмом, розповсюдженням зброї масового знищення, стимулюють запровадження глобальних міжнародних стандартів їх стримування. Держфінмоніторинг відповідно до Закону № 361 є координатором національної системи запобігання та протидії та забезпечує реалізацію державної політики у зазначеній сфері.

Місія Держфінмоніторингу – мислити глобально та діяти локально у сфері запобігання та протидії з метою захисту фінансової системи і економіки України від вразливостей та загроз відмивання коштів, фінансування тероризму та фінансування розповсюдження зброї масового знищення.

Візія Держфінмоніторингу як центрального органу виконавчої влади полягає у тому, щоб йому бути:

операційно незалежним та автономним, сучасним та ефективним національним підрозділом фінансової розвідки, який результативно виконує свої обов'язки із запобігання та протидії, з урахуванням міжнародних стандартів та кращих світових практик;

надійним партнером міжнародної спільноти у сфері фінансового моніторингу;

корисним та дієвим для суспільства та держави державним органом, на сторожі захисту фінансових інтересів України та кожного її громадянина, який забезпечує стабільний розвиток системи антилегалізаційного фінансового моніторингу як ефективної, дієвої та скоординованої ланки державного управління;

професійною та аполітичною державною інституцією, що здійснює конструктивну співпрацю з національними та міжнародними організаціями;

надійним роботодавцем, спроможним забезпечити належні умови праці, застосування високих професійних стандартів та професійного зростання.

У своїй діяльності Держфінмоніторинг дотримується таких *принципів*:

законності та верховенства права;

пріоритету захисту прав людини;

відповідності потребам часу та орієнтації на кінцевий результат;

відповідальності та компетентності;

комунікативності та командного духу;

доброчесності, взаємної довіри та підтримки;

професійності та постійного удосконалення;

системності, комплексності та наукової обґрунтованості.

6. Оцінка та аналіз ситуації

Приведення законодавства України у сфері запобігання та протидії до міжнародних стандартів

У частині реалізації міжнародних стандартів у сфері запобігання та протидії Держфінмоніторинг здійснює на постійній основі заходи з розробки пропозицій щодо вдосконалення нормативно-правових актів у цій сфері.

Верховна Рада України 06 грудня 2019 року прийняла Закон України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення», який набрав чинності 28 квітня 2020 року.

Зазначений Закон направлено на:

реалізацію Рекомендацій Групи з розробки фінансових заходів боротьби з відмиванням грошей (FATF);

імплементацію в законодавство України вимог Директиви (ЄС) 2015/849 Європейського парламенту та Ради «Про запобігання використанню фінансової системи для відмивання грошей та фінансування тероризму» та Регламенту (ЄС) 2015/847 «Про інформацію, що супроводжує перекази», які є обов'язковими для впровадження членами Європейського Союзу та країнами, які мають намір отримати членство в Європейському Союзі;

виконання зобов'язань, взятих на себе Україною після підписання Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом, ратифікованою Законом України від 16 вересня 2016 року № 1678-VII;

впровадження рекомендацій, зазначених у Звіті експертів Комітету Ради Європи MONEYVAL, наданих за результатами п'ятого раунду взаємної оцінки України у сфері протидії відмиванню коштів/фінансуванню тероризму, який затверджено на 55-му Пленарному засіданні MONEYVAL.

Законом № 361 комплексно вдосконалено національне законодавство, зокрема щодо:

застосування ризик-орієнтованого підходу суб'єктами первинного фінансового моніторингу під час проведення належної перевірки своїх клієнтів

та, відповідно, перехід до кейсового звітування про підозрілі операції (діяльність) своїх клієнтів;

збільшення порогової суми та зменшення кількості ознак для обов'язкового звітування про фінансової операції, про які суб'єкти первинного фінансового моніторингу зобов'язанні повідомляти Держфінмоніторинг;

розширення кола суб'єктів первинного фінансового моніторингу (далі – СПФМ), до яких віднесено суб'єктів господарювання, які надають податкові консультації, осіб, які надають послуги щодо створення, забезпечення діяльності або управління юридичними особами та постачальників послуг, пов'язаних з обігом віртуальних активів;

посилення вимог до виявлення суб'єктами первинного фінансового моніторингу бенефіціарних власників своїх клієнтів.

Аналіз інформації

Держфінмоніторинг вживає посилених заходів практичного характеру щодо запобігання та протидії. Зокрема, привертають увагу такі ключові досягнення Держфінмоніторингу з 2014 по 2021 роки.

Держфінмоніторингом у 2014 році виявлено та заморожено злочинні кошти, пов'язані із колишніми високопосадовцями, у розмірі 1,5 млрд доларів (США). Зазначені кошти у подальшому були конфісковані в дохід держави.

Це найбільш успішне аналітичне дослідження в історії незалежної України. У 2018 році воно визнано найкращим серед досліджень усіх підрозділів фінансових розвідок світу. За результатами голосування представників понад 150-ти країн світу Держфінмоніторинг отримав нагороду «Найкраща справа Егмонтської Групи» (BECA).

Щодо збору, обробки та аналізу інформації, всього з початку 2014 року до 01 грудня 2021 року Держфінмоніторингом отримано та оброблено 47 808 201 повідомлення про фінансові операції, що підлягають фінансовому моніторингу. З них взято на облік 47 587 508 повідомлень, зокрема:

з ознаками обов'язкового моніторингу/порогові фінансові операції – 94,43% (44 935 162);

з ознаками внутрішнього моніторингу/підозрілі фінансові операції (діяльність) – 4,77% (2 271 181);

з ознаками обов'язкового та внутрішнього моніторингу/порогові та підозрілі фінансові операції (діяльність) – 0,74% (354 518);

фінансові операції, що надійшли на запит щодо відстеження (моніторингу) фінансових операцій – 0,06% (26 647).

З 29 квітня 2020 року СПФМ подають повідомлення відповідно до оновленого Базового Закону. За цей період (по 30 листопада 2021 року) Держфінмоніторингом отримано та взято на облік 2 451 408 повідомлень. За ознаками фінансового моніторингу ці повідомлення розподілено таким чином:

порогові фінансові операції – 95,02% (2 329 287);

підозрілі фінансові операції (діяльність) – 4,92% (120 506);

порогові та підозрілі фінансові операції (діяльність) – 0,03% (668);

фінансові операції, що надійшли на запит щодо відстеження (моніторингу) фінансових операцій – 0,04% (947).

За результатами аналізу інформації у рамках практичної діяльності протягом 2014 – 2021 років Держфінмоніторингом сформовано 6194 узагальнених матеріали та додаткових узагальнених матеріали, які містять інформацію про підозрілі фінансові операції на загальну суму 6,6 трлн гривень.

Матеріали передано до правоохоронних та розвідувальних органів для проведення розслідувань.

Держфінмоніторингом забезпечується щорічне узагальнення інформації про виявлені схеми легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, з урахуванням набутого досвіду компетентних органів іноземних держав, фінансових, контролюючих і правоохоронних органів України для використання з метою запобігання вчиненню зазначених злочинів та доведення її до відома суб'єктів первинного фінансового моніторингу шляхом розміщення на офіційному вебсайті Держфінмоніторингу. Наразі, починаючи з 2004 року, підготовлено 17 типологічних досліджень.

Координація процесів фінансового моніторингу

Базою стратегічного розвитку Державної служби фінансового моніторингу України є наявність ефективних механізмів міжвідомчої координації та інформаційного обміну з іншими учасниками системи фінансового моніторингу.

У цьому напрямі зусилля Держфінмоніторингу сконцентровано на організаційно-аналітичному супроводженні роботи:

Ради з питань запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення (з 2003 року організовано та проведено 101 засідання);

робочих груп з проблемних питань суб'єктів первинного фінансового моніторингу (всього проведено 63 засідання Робочих груп);

Робочої групи з питань проведення національної оцінки ризиків;

Робочої групи з питань аналізу проведення Комітетом експертів Ради Європи з питань оцінки заходів протидії відмиванню коштів та фінансуванню тероризму (MONEYVAL) взаємних оцінок;

Робочої групи з питань запобігання та протидії фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення.

Робота вказаних груп сприяє подальшому ефективному обміну інформацією та вирішенню поточних проблемних питань на оперативному та стратегічному рівнях.

У рамках підписаних спільних наказів Держфінмоніторинг подає до суб'єктів державного фінансового моніторингу інформацію для підвищення

ефективності здійснення нагляду за додержанням суб'єктами первинного фінансового моніторингу вимог законодавства з питань запобігання та протидії.

Безпосередній обмін інформацією з іншими органами та установами регламентовано підписаними Держфінмоніторингом та іншими органами меморандумами, угодами та протоколами.

У частині обміну інформацією з правоохоронними органами кількість звернень правоохоронних органів до Держфінмоніторингу щодо проведення фінансового моніторингу за період 2019 року – 11 місяців 2021 року становить 2569 повідомлень, зокрема щодо фінансових операцій, пов'язаних з легалізацією (відмиванням) доходів, одержаних злочинним шляхом.

Протягом вказаного періоду за результатами аналізу інформації за вказаними повідомленнями до правоохоронних органів направлено 862 узагальнені матеріали.

Взаємодія з громадськістю та роз'яснювальна робота Держфінмоніторингу

Взаємодія з громадськістю та роз'яснювальна робота Держфінмоніторингу є важливим елементом дотримання Держфінмоніторингом відкритості у діяльності та включає:

надання відповідей на звернення громадян та звернення по лінії доступу до публічної інформації;

організація роботи щодо оприлюднення відкритих даних Держфінмоніторингу та доступу до публічної інформації;

взаємодія зі ЗМІ та надання відповідей на запити ЗМІ;

взаємодія з Громадською Радою;

організація роботи вебсайту Держфінмоніторингу.

ІТ-складова розвитку Держфінмоніторингу

Якісні та ефективні аналітичні розслідування фінансової розвідки мають бути забезпечені високотехнологічними ІТ-рішеннями.

Держфінмоніторинг забезпечує функціонування Єдиної інформаційної системи у сфері запобігання та протидії (далі – ІСФМ). Завдяки використанню технічних і програмних засобів Держфінмоніторинг під час проведення аналітичних розслідувань має автоматизований доступ до баз даних державних органів.

У рамках ІСФМ забезпечується ведення безперервних технологічних процесів щодо отримання, первинної та аналітичної обробки інформації, отриманої від СПФМ та державних органів, а також підтримка інформаційного середовища взаємодії з суб'єктами фінансового моніторингу. ІСФМ функціонує в цілодобовому щоденному режимі відповідно до регламентів, затверджених наказами Держфінмоніторингу. Держфінмоніторингом забезпечено функціонування всіх апаратних і програмних комплексів ІСФМ у штатному режимі.

Міжнародне співробітництво

З 2004 року Держфінмоніторинг є членом Егмонтської групи, яка на сьогодні об'єднує підрозділи фінансових розвідок (далі – ПФР) 167 країн світу.

Обмін інформацією з іноземними ПФР Держфінмоніторингом здійснюється через захищений канал зв'язку Egmont Secure Web.

Держфінмоніторинг вживає заходів для забезпечення надійного з'єднання через Egmont Secure Web, а також можливості постійного доступу до нього для забезпечення своєчасного надходження запитів на інформацію.

Обмін інформацією здійснюється на основі взаємності: з власної ініціативи та/або на запит. Укладення міжнародних договорів міжвідомчого характеру дозволяє швидко та конструктивно надавати й отримувати найширший спектр відповідної інформації. Так, для покращення ефективності обміну інформацією Держфінмоніторингом станом на 20 грудня 2021 року укладено 82 Меморандуми про взаєморозуміння, у тому числі, з ПФР країн, які були оцінені з високим та середнім рівнем ВК/ФТ.

Протягом 2003 року – І півріччя 2021 років Держфінмоніторингом:

направлено 8062 запити до ПФР іноземних держав та отримано 7531 відповідь від ПФР іноземних держав;

отримано 3516 запитів від іноземних ПФР та надано 3727 відповідей ПФР іноземних держав.

Обмін Держфінмоніторингом розвідданими з країнами-членами Егмонтської групи не обмежується лише інформацією щодо фінансових операцій, які можуть стосуватися відмивання коштів. Її перелік є значно ширшим та стосується фінансових операцій, пов'язаних з фінансуванням тероризму, предикатними злочинами, такими як корупція, ухилення від сплати податків, шахрайство, торгівля людьми, наркотиками та великою кількістю інших злочинів.

Держфінмоніторинг співпрацює із компетентними органами іноземних держав у сфері запобігання та протидії щодо обміну інформацією, пошуку активів, відслідковування руху грошових коштів та замороження активів на запит ПФР.

Держфінмоніторинг забезпечує оперативне реагування на запити іноземних ПФР. При цьому здійснюється класифікація запитів відповідно до їх пріоритетності й терміновості. Обмін інформацією Держфінмоніторингом забезпечується на основі критеріїв своєчасності, актуальності, деталізації та релевантності інформації, що надається.

Також Держфінмоніторинг активно співпрацює з:

Радою Європи (Комітет Ради Європи з оцінки заходів протидії відмиванню коштів та фінансуванню тероризму (MONEYVAL));

Групою з розробки фінансових заходів боротьби з відмиванням грошей (FATF);

Управлінням ООН з питань наркотиків та злочинності (UNODC);

Світовим банком та Міжнародним валютним фондом;

Організацією з безпеки та співробітництва в Європі (Координатор проєктів ОБСЄ в Україні);

Європейською Комісією (проєкт «Антикорупційна ініціатива ЄС в Україні») та іншими міжнародними партнерами.

З 2002 року представники Держфінмоніторингу на постійній основі беруть участь та представляють інтереси України на пленарних засіданнях MONEYVAL, залучаються до типологічних досліджень та взаємних оцінок країн-членів MONEYVAL.

Україна успішно пройшла оцінку Комітетом Ради Європи MONEYVAL системи боротьби з відмиванням коштів та фінансуванням тероризму. Підтверджено, що ця система в Україні є ефективною та результативною. Процедура оцінки у 2016 – 2018 роках повністю супроводжувалася Держфінмоніторингом.

Відповідно до висновків Ради Європи Україна отримала найвищу оцінку «Відповідає» щодо виконання двадцять дев'ятої рекомендації FATF «Підрозділ фінансової розвідки», а Держфінмоніторинг як підрозділ фінансової розвідки отримав високу оцінку – «значний рівень ефективності».

Крім того, у рамках Процедур, пов'язаних з впровадженням програми добровільного дотримання податкового законодавства та вимог у сфері запобігання та протидії державами та територіями, які оцінюються MONEYVAL, 15 листопада 2021 року затверджено Звіт України щодо програми добровільного дотримання податкового законодавства із представленням рекомендацій для усунення виявлених недоліків. 17 грудня 2021 року на 62-му Пленарному засіданні MONEYVAL представлено прогрес України щодо виконання першочергових рекомендацій та ухвалено рішення щодо подальших дій.

7. Мета, стратегічні пріоритети та цілі діяльності до 2024 року

Мета діяльності Держфінмоніторингу полягає у координації системи запобігання та протидії в Україні, а також стратегічному й операційному аналізі повідомлень про підозрілі фінансові операції, підготовці і передачі правоохоронним і розвідувальним органам України узагальнених матеріалів.

Пріоритети діяльності Держфінмоніторингу

Держфінмоніторинг надає Міністру фінансів України пропозиції щодо пріоритетів своєї діяльності, серед яких базовими є:

1. Аналіз фінансових операцій, співпраця, взаємодія та інформаційний обмін з правоохоронними та іншими державними органами.

Реалізація завдання здійснюється шляхом:

вжиття заходів, спрямованих на підвищення якості інформації про підозрілі фінансові операції, що надається Держфінмоніторингу;

проведення аналізу (операційного і стратегічного) інформації про фінансові операції, що підлягають фінансовому моніторингу, інші фінансові операції або інформації, що може бути пов'язана з підозрою у легалізації (відмиванні) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванні тероризму та фінансуванні розповсюдження зброї масового знищення;

надання правоохоронним (розвідувальним) органам узагальнених (додаткових узагальнених) матеріалів, у тому числі на підставі отриманої від них інформації (запитів);

співпраці з державними регуляторами та забезпечення у взаємодії з Національним банком України, наглядовими та правоохоронними органами реалізації комплексу заходів, спрямованих на запобігання участі фінансових організацій/нефінансових установ та професій у здійсненні незаконних фінансових операцій;

участі у впровадженні ефективного механізму отримання відомостей про бенефіціарних власників юридичних осіб та верифікації такої інформації;

2. Запобігання та протидія відмиванню коштів, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення.

Реалізація завдання здійснюється шляхом:

підвищення ефективності системи виявлення фінансових операцій, спрямованих на відмивання коштів, фінансування тероризму та фінансування розповсюдження зброї масового знищення;

запобігання вчиненню терористичних актів та терористичній діяльності шляхом своєчасного виявлення та ефективного блокування джерел їхнього фінансування;

здійснення фінансових розслідувань транзакцій, пов'язаних з обігом віртуальних активів, зокрема на базі платформ для відслідковування руху джерел походження віртуальних активів;

забезпечення ефективного виявлення осіб та організацій, причетних до тероризму та розповсюдження зброї масового знищення, щодо яких застосовано міжнародні санкції;

аналізу фінансових операцій, що проводяться особами з юрисдикцій високого ризику, які відповідно до рішень FATF мають значні стратегічні недоліки щодо протидії відмиванню коштів, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення.

3. Дослідження методів та фінансових схем легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансування тероризму та фінансування розповсюдження зброї масового знищення.

Реалізація завдання здійснюється шляхом:

дослідження методів та фінансових схем легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансування тероризму та фінансування

розповсюдження зброї масового знищення та доведення їх до відома учасників системи запобігання та протидії;

виявлення фактів фінансування діяльності терористичних організацій через афілійованих осіб, «конвертаційні» центри та підприємства з ознаками фіктивності, контрабандні операції, канали нелегальної міграції, переміщення через митний кордон та транзит територією України наркотичних засобів (психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів), незаконне переміщення через митний кордон України товарів, коштів, обігових грошово-кредитних документів, інших валютних, культурних цінностей, дорогоцінних металів і дорогоцінного каміння та виробів з них, що можуть бути пов'язані з легалізацією (відмиванням) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванням тероризму чи фінансуванням розповсюдження зброї масового знищення;

виявлення фактів приховування чи маскування незаконного походження доходів, визначення джерел їх походження, місцезнаходження і переміщення, напрямів використання (зокрема, для провадження підприємницької, інвестиційної, іншої господарської та благодійної діяльності, здійснення розрахункових і кредитних операцій).

4. Удосконалення міжвідомчої взаємодії між органами державної влади – учасниками національної системи запобігання і протидії та надання методологічної, методичної та іншої допомоги суб'єктам первинного фінансового моніторингу.

Реалізація завдання здійснюється шляхом:

проведення на постійній основі засідань Ради з питань запобігання та протидії як тимчасово діючого консультативно-дорадчого органу, утвореного Кабінетом Міністрів України;

координації забезпечення реалізації Плану дій щодо удосконалення національної системи фінансового моніторингу за результатами 5-го раунду оцінки України Комітетом MONEYVAL;

внесення змін до переліку осіб, пов'язаних з провадженням терористичної діяльності або стосовно яких застосовано міжнародні санкції, і забезпечення його оновлення та доведення до відома суб'єктів фінансового моніторингу;

організації та проведення засідань робочих груп з розгляду проблемних питань суб'єктів первинного фінансового моніторингу та аналізу ефективності заходів, що вживаються ними для запобігання та протидії;

координації та співпраці під час проведення національної оцінки ризиків, а також внутрішнього співробітництва у складних випадках відмивання коштів та фінансування тероризму;

опрацювання та погодження проєктів нормативно-правових актів суб'єктів державного фінансового моніторингу з питань запобігання та протидії;

забезпечення впровадження комплексної адміністративної звітності у сфері запобігання та протидії.

5. Забезпечення функціонування та розвитку єдиної інформаційної системи у сфері запобігання та протидії.

Реалізація завдання здійснюється шляхом забезпечення виконання завдань (проєктів) «Модернізація єдиної інформаційної системи в сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення» та «Забезпечення функціонування єдиної інформаційної системи в сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення», а також модернізація аналітичної складової шляхом запровадження та оновлення відповідних програмних засобів.

6. Участь у міжнародному співробітництві в сфері запобігання та протидії

Реалізація завдання здійснюється шляхом:

забезпечення ефективного співробітництва з міжнародними організаціями та установами у сфері запобігання та протидії;

організації міжнародних навчальних заходів та обміну досвідом у сфері запобігання та протидії;

укладання міжнародних договорів міжвідомчого характеру з компетентними органами іноземних країн у сфері запобігання та протидії.

У контексті реалізації розпорядження № 435 визначено такі стратегічні цілі:

Стратегічна ціль № 1. *Організація проведення третього раунду Національної оцінки ризиків у сфері запобігання та протидії*

Опис цілі:

перша рекомендація FATF передбачає, що країни мають визначати, здійснювати оцінку та розуміти ризики, пов'язані з відмиванням коштів та фінансуванням тероризму для країни, а також вживати заходів, включаючи визначення органу або механізму з метою координації дій з оцінки ризиків, та використовувати ресурси, спрямовані на забезпечення ефективного зниження ризиків.

Відповідно до змін до першої рекомендації FATF країни також мають визначати, здійснювати оцінку та розуміти ризики, пов'язані з фінансуванням розповсюдження зброї масового знищення в країні.

Держфінмоніторинг відповідно до Закону № 361 та першої рекомендації FATF кожних три роки проводить та презентує громадськості національну оцінку ризиків відмивання коштів та фінансування тероризму (НОР).

Метою проведення Національної оцінки є виявлення (актуалізація), оцінка національних ризиків (загроз, вразливостей) та наслідків їх прояву у системі фінансового моніторингу, визначення елементів управління ними та сприяння у розробці стратегії розвитку системи.

НОР проводиться відповідно до затвердженої Методики, яка враховує питання відмивання коштів та фінансування тероризму.

Національна оцінка ризиків у сфері запобігання та протидії має бути всеосяжною та вимагає надійної управлінської структури з погодженими термінами та правилами оцінювання для забезпечення послідовних, дієвих та надійних результатів.

Оцінка ризиків є важливою основою для управління ними. Підхід, що ґрунтується на національній оцінці ризиків, дозволяє прийняти більш гнучкий комплекс практичних заходів для того, щоб більш ефективно зосередити свої ресурси і вживати превентивних заходів, які відповідають характеру ризиків для зосередження своїх зусиль у найбільш ефективний спосіб.

Ключові завдання для реалізації цілі:

забезпечення функціонування ефективного механізму виявлення та оцінки ризиків відмивання коштів, фінансування тероризму та фінансування розповсюдження зброї масового знищення;

зниження наявних ризиків легалізації (відмивання) грошових коштів та іншого майна, здобутих злочинним шляхом, фінансування тероризму та фінансування розповсюдження зброї масового знищення;

забезпечення розробки та міжвідомчої координації заходів, спрямованих на мінімізацію виявлених ризиків відмивання коштів, фінансування тероризму та фінансування розповсюдження зброї масового знищення;

удосконалення Методики проведення НОР у частині оцінювання ризиків фінансування розповсюдження зброї масового знищення (внесення змін до Методики проведення НОР);

організація комплексу заходів з проведення третього раунду НОР.

Очікувані результати:

презентація та затвердження Звіту за результатами проведення третього раунду НОР (строк виконання – 2022 рік);

затвердження Плану дій за результатами НОР (строк виконання – 2023 рік);

Стратегічна ціль № 2. *Цифрова трансформація у сфері запобігання та протидії (е-фінмоніторинг)*

Опис цілі:

для підвищення рівня відповідності фінансової системи України Стандартам FATF необхідно здійснити цифрову трансформацію у сфері запобігання та протидії (е-фінмоніторинг).

Створена та впроваджена захищена інформаційно-телекомунікаційна система забезпечить визначений законодавством інформаційний обмін між Держфінмоніторингом та суб'єктами системи фінансового моніторингу:

суб'єктами первинного фінансового моніторингу;

суб'єктами державного фінансового моніторингу;

правоохоронними органами;

іншими державними органами.

Модернізація аналітичної складової ІСФМ стосується:

попередньої підготовки інформації для аналізу;

інтегрованих в єдине автоматизоване робоче місце аналітика АС «e-case фінансового моніторингу» ефективних засобів операційного та стратегічного аналізу, створення Єдиного середовища даних, ведення досьє фінансових операцій, генерації узагальнених матеріалів, збору додаткової інформації та ведення картотеки узагальнених матеріалів за рахунок удосконалення наявних в ІСФМ та створення нових засобів аналітичної обробки даних;

доступу до інформаційних ресурсів державних органів, у тому числі СЕВ ЕДІР «Трембіта»;

автоматизації обробки інформації державних та правоохоронних органів;

впровадження програмних засобів типологічних досліджень та прогнозування.

Ключове завдання для реалізації цілі:

реалізація електронної взаємодії з суб'єктами системи фінансового моніторингу (суб'єктами первинного фінансового моніторингу, суб'єктами державного фінансового моніторингу, правоохоронними та іншими державними органами) шляхом впровадження інформаційно-телекомунікаційної системи «е-кабінет системи фінансового моніторингу», а також модернізація аналітичної складової шляхом запровадження та оновлення програмних засобів.

Очікувані результати:

удосконалення механізму електронної інформаційної взаємодії у сфері запобігання та протидії;

збільшення рівня якості, достовірності та оперативності інформації фінансового моніторингу;

зменшення часу на аналіз інформації;

підвищення рівня ефективності та якості аналізу інформації;

розширення доступу ПФР до необхідної інформації та пришвидшення її отримання;

удосконалення наявних в ІСФМ та створення нових засобів аналітичної обробки та аналізу інформації, проведення аналізу інформації;

повноцінне використання суб'єктами фінансового моніторингу інформаційної телекомунікаційної системи «е-кабінет системи фінансового моніторингу» (термін виконання – 2022 рік).

Стратегічна ціль № 3. *Приведення законодавства України у сфері запобігання та протидії у відповідність до міжнародних стандартів*

Опис цілі:

Стандарти FATF визначають, що країни повинні вжити ефективних заходів з метою приведення національної системи запобігання та протидії у відповідність до переглянутих рекомендацій FATF.

З метою досягнення відповідності правової системи України у сфері запобігання та протидії критеріям, що встановлені Європейським Союзом (ЄС) для країн, які мають намір вступити до ЄС, Україна повинна забезпечувати імплементацію відповідних міжнародних стандартів, зокрема стандартів Групи з розробки фінансових заходів боротьби з відмиванням грошей та фінансуванням тероризму (FATF), а також стандартів, рівнозначних тим, які були прийняті Європейським Союзом.

20 травня 2015 року прийнято Директиву (ЄС) № 2015/849 Європейського Парламенту та Ради про запобігання використанню фінансової системи для цілей відмивання грошей або фінансування тероризму, якою внесено поправки до Регламенту (ЄС) № 648/2012 Європейського Парламенту та Ради, та скасовано Директиву № 2005/60/ЄС Європейського Парламенту та Ради і Директиву Комісії ЄС № 2006/70/ЄС (далі – Директива (ЄС) 2015/849).

Питання запобігання та протидії також визначені у Директиві Європейського Парламенту та Ради № 2018/1673 про боротьбу з відмиванням грошей за кримінальним законодавством, прийняту 23 жовтня 2018 року.

Також 30 травня 2018 року прийнято Директиву Європейського Парламенту і Ради № 2018/843 про внесення змін і доповнень до Директиви 2015/849 про запобігання використанню фінансової системи для цілей відмивання грошей або фінансування тероризму та про внесення змін і доповнень до Директив 2009/138/ЄС та 2013/36/ЄС (далі – Директива (ЄС) 2018/843).

На сьогодні Європейським Союзом проводиться робота щодо внесення поправок щодо протидії відмиванню коштів та фінансуванню тероризму до Директиви (ЄС) 2015/849.

Ключові завдання для реалізації цілі:

участь в імплементації міжнародних стандартів, зокрема стандартів Групи з розробки фінансових заходів боротьби з відмиванням грошей та фінансуванням тероризму (FATF), а також стандартів, рівнозначних тим, які були прийняті Європейським Союзом;

участь у вдосконаленні законодавства України у сфері запобігання і протидії, зокрема приведення у відповідність підзаконних нормативно-правових актів до Закону № 361.

Очікувані результати:

законодавство України у сфері фінансового моніторингу приведено у відповідність до міжнародних стандартів, зокрема стандартів Групи з розробки фінансових заходів боротьби з відмиванням грошей та фінансуванням тероризму (FATF), а також стандартів, рівнозначних тим, які були прийняті Європейським Союзом (термін виконання – 2024 рік);

Стратегічна ціль № 4. *Інформаційно-аналітичне забезпечення Держфінмоніторингу здійснюється на високому рівні*

Опис цілі:

відповідно до двадцять дев'ятої рекомендації FATF та Директиви (ЄС) 2018/843 ПФР повинен мати своєчасний доступ до фінансової, адміністративної та правоохоронної інформації. ПФР має бути заохочений використовувати аналітичне програмне забезпечення з метою більш ефективної обробки і аналізу інформації та надання допомоги у встановленні відповідних зв'язків. ПФР має бути оснащений відповідними технічними ресурсами таким чином, щоб це забезпечувало його автономію та незалежність, а також надавало можливість ефективно виконувати свої функції.

Відповідно до статті 25 Закону № 361 до основних завдань та функцій Держфінмоніторингу відносяться збирання, оброблення та проведення аналізу (операційного і стратегічного) інформації про фінансові операції, що підлягають фінансовому моніторингу, інші фінансові операції або інформації, що може бути пов'язана з підозрою у легалізації (відмиванні) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванні тероризму чи фінансуванні розповсюдження зброї масового знищення.

Для виконання вказаного завдання на високому операційному рівні потрібен своєчасний доступ до інформації за допомогою відповідних засобів та наявність осучаснених програмних засобів для обробки, аналізу інформації та передачі правоохоронним та розвідувальним органам аналітичних матеріалів.

Ключове завдання для реалізації цілі:

осучаснення програмних засобів Держфінмоніторингу для забезпечення доступу до необхідної інформації, її обробки, аналізу фінансових операцій, та передачі інформації до правоохоронних/розвідувальних органів через запровадження цифровізації отриманої інформації та впровадження новітніх технологій для аналізу та поширення його результатів.

Очікувані результати:

скорочення термінів аналізу інформації та передачі результатів аналітичних розслідувань до правоохоронних і розвідувальних органів (термін виконання – 2023 рік);

підвищення якості та збільшення кількості узагальнених матеріалів (додаткових узагальнених матеріалів) (термін виконання – 2023 рік).

Стратегічна ціль № 5. *Впроваджена на практичному рівні комплексна адміністративна звітність у сфері запобігання та протидії*

Опис цілі:

тридцять третя рекомендація FATF визначає обов'язок країн вести всеохоплюючу статистику щодо питань, які стосуються ефективності системи

протидії відмиванню коштів та фінансуванню тероризму. Ця статистика має включати в себе статистику щодо отриманих та надісланих повідомлень про підозрілі операції, щодо розслідування, переслідування та вироків стосовно відмивання коштів і фінансування тероризму, замороження, арешту і конфіскації майна та про міжнародну правову допомогу або інші міжнародні запити щодо співробітництва.

Отже, впровадження порядку формування, збору та оприлюднення комплексної адміністративної звітності у сфері запобігання та протидії є невід'ємною та важливою частиною міжнародних стандартів.

Відповідно до частини першої статті 19 Закону № 361 з метою моніторингу ефективності функціонування системи запобігання та протидії суб'єкти державного фінансового моніторингу, правоохоронні та судові органи забезпечують формування комплексної адміністративної звітності у сфері запобігання та протидії.

Постановою Кабінету Міністрів України від 05 серпня 2020 року № 690 затверджено Порядок формування та оприлюднення комплексної адміністративної звітності у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення, яким визначено механізм формування комплексної адміністративної звітності у сфері запобігання та протидії.

Ключове завдання для реалізації цілі:

запровадження формування, збору та оприлюднення комплексної адміністративної звітності у сфері запобігання та протидії, у тому числі шляхом її автоматизації.

Очікувані результати:

розробка та прийняття підзаконних нормативно-правових актів, необхідних для запровадження збору комплексної адміністративної звітності у сфері запобігання та протидії (термін виконання – 2022 рік);

реалізація завдань з формування, збору та оприлюднення комплексної адміністративної звітності у сфері запобігання та протидії (термін виконання – 2022 рік).

Стратегічна ціль № 6. *Підвищення рівня освіченості та кваліфікації фахівців з питань фінансового моніторингу*

Опис цілі:

покращення системи запобігання та протидії можливе за умови якісної підготовки відповідальних працівників, працівників, залучених до здійснення фінансового моніторингу суб'єктів первинного фінансового моніторингу та відповідних фахівців органів державної влади, насамперед аналітиків Держфінмоніторингу. Сучасні умови здійснення навчального процесу

вимагають застосування новітніх цифрових технологій та реалізації вимог державної політики цифрового розвитку.

Держфінмоніторинг відповідно до Закону № 361 забезпечує у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України, організацію та координацію роботи з перепідготовки та підвищення кваліфікації спеціалістів органів державної влади з питань фінансового моніторингу та відповідальних працівників суб'єктів первинного фінансового моніторингу, а також працівників, залучених до проведення первинного фінансового моніторингу, щодо запобігання та протидії на базі відповідного закладу освіти – академії, що належить до сфери управління Держфінмоніторингу.

Постановою Кабінету Міністрів України від 02 вересня 2020 року № 777 затверджено Порядок організації та координації роботи з перепідготовки та підвищення кваліфікації спеціалістів з питань фінансового моніторингу.

Здійснюється розробка електронної навчальної платформи для підвищення кваліфікації відповідальних працівників, працівників, залучених до проведення фінансового моніторингу, та спеціалістів органів державної влади у сфері запобігання та протидії, у першу чергу аналітиків Держфінмоніторингу.

З 2005 по І півріччя 2021 року на базі Державного закладу післядипломної освіти «Академія фінансового моніторингу» пройшли навчання понад 19 000 слухачів, з яких 8 991 представник органів державної влади та 10 053 представники СПФМ.

Ключові завдання для реалізації цілі:

забезпечення ефективного навчання суб'єктів системи фінансового моніторингу з питань запобігання та протидії;

розробка концепції електронної навчальної платформи;

визначення вимог до електронної навчальної платформи та її компонентів;

розробка програмного продукту для електронної навчальної платформи;

змістовне наповнення електронної навчальної платформи.

Очікувані результати:

підвищення кваліфікації фахівців системи фінансового моніторингу без відриву від роботи за допомогою електронної навчальної платформи (термін виконання – 2023 – 2024 роки);

зростання кількості осіб, задіяних у навчанні (термін виконання – 2022 – 2024 роки).

Стратегічна ціль № 7. *Посилення інституційної спроможності Держфінмоніторингу*

Опис цілі:

Держфінмоніторинг відповідно до Закону № 361 здійснює збір, обробку та аналіз інформації про підозрілі фінансові транзакції, що вимагає залучення значних фінансових, кадрових та часових ресурсів. Метою залучення

міжнародної технічної допомоги є забезпечення Держфінмоніторингу адекватними фінансовими, кадровими та технічними ресурсами таким чином, щоб це забезпечувало його автономію та незалежність, а також надавало можливість ефективно виконувати свої функції у відповідності до двадцять дев'ятої рекомендації FATF.

Згідно з пояснювальною запискою до двадцять дев'ятої рекомендації FATF ПФР має бути забезпечений відповідними фінансовими, людськими та технічними ресурсами таким чином, щоб це забезпечувало його автономію та незалежність, а також надавало можливість ефективно виконувати свої функції.

З цією метою важливою складовою посилення інституційної спроможності Держфінмоніторингу є залучення і координація програм (проєктів) міжнародної технічної допомоги у сфері запобігання та протидії.

Ключові завдання для реалізації цілі:

подання запитів для залучення міжнародної технічної допомоги;

дотримання встановлених законодавством процедур залучення, використання та моніторингу міжнародної технічної допомоги, в тому числі її державної реєстрації.

Очікувані результати:

зміцнено інституційну спроможність Держфінмоніторингу шляхом отримання відповідних матеріальних та нематеріальних ресурсів від міжнародних партнерів (термін виконання – 2022 – 2024 роки).

Стратегічна ціль № 8. *Звітування України про відповідність системи запобігання та протидії міжнародним стандартам у цій сфері*

Відповідно до пункту 29.7 Методології з оцінки технічної відповідності рекомендаціям FATF та ефективності систем протидії відмиванню коштів та боротьби з фінансуванням тероризму, затвердженої на Пленарному засідання FATF у жовтні 2019 року, ПФР має бути операційно незалежним та автономним, а саме: (a) мати повноваження та можливість незалежно здійснювати свої функції, зокрема приймати автономне рішення здійснювати аналіз, здійснювати запит та/або направляти або передавати специфічну інформацію; (b) мати можливість укладати угоди або залучати незалежно інші національні компетентні органи або іноземні органи з метою обміну інформацією.

Відповідно до норм Закону № 361 Держфінмоніторинг забезпечує співробітництво з міжнародними, міжурядовими організаціями, задіяними у сфері боротьби з легалізацією (відмиванням) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванням тероризму чи фінансуванням розповсюдження зброї масового знищення, у тому числі з Комітетом експертів Ради Європи з оцінки заходів протидії відмиванню коштів та фінансуванню тероризму (MONEYVAL).

Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 13 вересня 2002 року № 1371 «Про порядок участі центральних органів виконавчої влади у

діяльності міжнародних організацій, членом яких є Україна» Держфінмоніторинг визначено головним органом, відповідальним за виконання зобов'язань, що випливають із членства України в Комітеті MONEYVAL.

Відповідно до пояснювальної записки до двадцять дев'ятої рекомендації FATF ПФР має бути спроможним укладати угоди або незалежно співпрацювати з іншими національними компетентними органами або відповідними компетентними органами іноземних країн з метою обміну інформацією.

Здійснення такої діяльності також передбачено пунктом 66 Плану заходів з виконання Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами з іншої сторони.

Ураховуючи зазначене, Держфінмоніторинг відповідно до Закону № 361 та двадцять дев'ятої рекомендації FATF забезпечує міжнародне співробітництво у сфері запобігання та протидії. Метою такого співробітництва є обмін розвідувальною інформацією, досвідом, кращими практиками, інформацією про тенденції у сфері запобігання та протидії.

Ключові завдання для реалізації цілі:

сприяння організації і здійсненню міжнародного співробітництва з відповідними органами іноземних держав у частині обміну досвідом та інформацією, пов'язаними із запобіганням та протидією;

забезпечення представництва Держфінмоніторингу в установленому порядку в міжнародних, міжурядових організаціях та установах з питань запобігання та протидії;

координація укладання та виконання міжнародних договорів міжвідомчого характеру, учасником яких є Держфінмоніторинг, з відповідними органами інших держав з питань співробітництва у сфері запобігання та протидії;

виконання рекомендацій, визначених у Звітах MONEYVAL щодо добровільного дотримання податкового законодавства;

забезпечення дотримання вимог законодавства щодо збереження таємниці фінансового моніторингу;

забезпечення підвищення якості та оперативності опрацювання Держфінмоніторингом інформації про підозрілі фінансові операції.

Очікувані результати:

на пленарних засіданнях MONEYVAL представлено звіт про прогрес України у сфері запобігання та протидії за результатами проходження 5-го раунду взаємної оцінки України;

укладено міжнародні договори (меморандуми) про співробітництво з питань запобігання та протидії (у тому числі з державами – членами ЄС);

забезпечено дотримання рекомендацій у рамках Процедур, пов'язаних з впровадженням програми добровільного дотримання податкового законодавства

та вимог у сфері запобігання та протидії до держав та територій, які оцінюються MONEYVAL;

скоординовано міжнародні заходи з метою підвищення професійної підготовки фахівців Держфінмоніторингу, покращення міжнародного іміджу ПФР.

Реалізація Програми стратегічного розвитку

Покроковий механізм реалізації Програми стратегічного розвитку визначається у Плані заходів Державної служби фінансового моніторингу України з реалізації Програми стратегічного розвитку Державної служби фінансового моніторингу України до 2024 року, який затверджується наказом Держфінмоніторингу, що включає найменування заходу, відповідальні за виконання заходів структурні підрозділи Держфінмоніторингу та строки їх виконання.

8. Основні ризики стратегічного розвитку Держфінмоніторингу

Держфінмоніторингом з метою планування своєї діяльності та подальшого виконання функцій спеціально уповноваженого органу застосовується ризик-орієнтований підхід.

Підхід, що ґрунтується на оцінці ризиків, дозволяє Держфінмоніторингу запровадити більш гнучкий комплекс заходів для того, щоб ефективніше зосередити свої ресурси і вживати превентивних заходів, які відповідають характеру ризиків для зосередження своїх зусиль у найбільш ефективний спосіб.

Ґрунтуючись на власному розумінні своїх ризиків, Держфінмоніторинг застосовує ризик-орієнтований підхід під час розподілу ресурсів та впровадження заходів, спрямованих на запобігання та усунення виявлених ризиків.

Оцінка ризиків включає встановлення значущості ризиків і ймовірності настання відповідних несприятливих наслідків.

Однією з важливих цілей оцінки ризиків є надання інформації керівництву про сфери ризиків, де потрібно вжити заходів, та їх пріоритетність.

Тому під час виконання Програми стратегічного розвитку можуть виникати ризики несвоєчасного та неповного виконання або невиконання запланованих завдань, які поділяються на зовнішні та внутрішні.

Зовнішні ризики:

1. Зміни до нормативно-правової бази, які стосуються завдань і повноважень Держфінмоніторингу, можуть не відповідати міжнародним стандартам.

2. У процесі виконання Програми стратегічного розвитку можуть виникати суперечності між її завданнями, заходами та завданнями і заходами, передбаченими стратегічними документами вищого рівня.

3. Зниження рівня довіри та громадської підтримки Держфінмоніторингу і зацікавленості в об'єктивних результатах його діяльності.

4. Недостатність фінансових та матеріально-технічних ресурсів Держфінмоніторингу.

5. Зміни до міжнародних стандартів, які стосуються завдань і повноважень Держфінмоніторингу, що можуть бути не імплементовані в національне законодавство.

6. Ненадання, несвоєчасне надання, надання не в повному обсязі Держфінмоніторингу інформації державними органами відповідно до укладених угод, договорів та протоколів про інформаційну взаємодію.

7. Суттєві пошкодження або втрата баз даних, автоматизованих систем, програмного забезпечення внаслідок вірусних атак на основне програмне забезпечення (знищення найбільш важливих облікових записів або відсутність даних, втрата доступу до них, несанкціонований виток конфіденційної, чутливої інформації).

8. Відсутність безпосереднього доступу до інформації з баз даних та інших реєстрів державних органів.

Внутрішні ризики:

1. Розвиток Держфінмоніторингу може стримуватись браком кваліфікованого та професійного персоналу, а також недостатньою мотивацією працівників.

2. Модернізація практики фінансової розвідки може стримуватися недостатнім рівнем забезпечення працівників Держфінмоніторингу методичними матеріалами, керівництвами та посібниками щодо застосування міжнародних стандартів.

3. Процес розвитку Держфінмоніторингу може бути уповільнений внаслідок несприйняття працівниками нових форм і методів роботи та застосовування застарілих практик проведення аналізу інформації.

4. Відсутність сучасної ІТ-системи аналізу інформації про підозрілі фінансові операції.

5. Відсутність єдиного ІТ-середовища для обробки та аналізу інформації з фінансового моніторингу, а також оновлених версій існуючого програмного забезпечення.

6. Ризик змін у частині операційної незалежності та автономності Держфінмоніторингу.

9. Моніторинг стану виконання Програми стратегічного розвитку

Моніторинг стану виконання Програми стратегічного розвитку здійснюється щопівроку на підставі оцінки результатів виконання завдань, визначених у Плані заходів Державної служби фінансового моніторингу України з реалізації Програми стратегічного розвитку Державної служби фінансового

моніторингу України до 2024 року, який затверджується наказом Держфінмоніторингу.

Для оцінки результатів виконання завдань здійснюється аналіз фактичного стану їх виконання порівняно з очікуваним результатом.

Якщо цільове значення завдання досягнуто, завдання відноситься до категорії «виконане».

Якщо цільове значення досягнуто не у повному обсязі, таке завдання відноситься до категорії «частково виконане».

У разі відсутності жодного прогресу, таке завдання відноситься до категорії «не виконано».

Оцінка стану виконання Програми стратегічного розвитку здійснюється шляхом обліку кількості виконаних, частково виконаних та невиконаних завдань.

Директор Департаменту забезпечення координаційно-моніторингової роботи Міністерства фінансів України **Юрій КОНЮШЕНКО**